

NACRX004NGE8

Dne: 21.9.2022 | Č. j.: NA- 3191-4/12-2022
Vaše č. j.:

| Vyřizuje/tel.: Dufek / 974 847 319

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO:	Koblenc, SRN
ÚČEL CESTY:	Studium archivních materiálů týkajícího se hospodářské obnovy po 2. světové válce, a to jak z hlediska archivního zpracování, tak z hlediska obsahového (Projekt „Obdobné začátky, různá vyústění hospodářský vývoj Československa, Rakouska a Německa v dokumentech z let 1945 až 1953“)
ÚČASTNÍCI CESTY:	PhDr. Pavel Dufek, Ph.D., Mgr. František Frňka
ZPRÁVU PODÁVÁ:	PhDr. Pavel Dufek, Ph.D.,
NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE:	Spolkový archiv Koblenc (Bundesarchiv Koblenz) Hlavní zemský archiv Koblenc (Landeshauptarchiv Koblenz)
TRVÁNÍ CESTY:	21. srpna 2022 – 26. srpna 2022
DATUM VYHOTOVENÍ:	19. září 2022

SCHVALUJE: PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu
podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

K dopravě byl použit služební vůz a jízda s ním proběhla bez obtíží. Služební cesta se uskutečnila v rámci smluvně zajištěných výměnných pracovních pobytů.

Odjezd: Praha 8:30, Příjezd Koblenz 18:50

Odjezd: Koblenz 13:30, příjezd Praha 21:55

Ubytování: Hotel Ibis, Koblenz (zajišťoval Spolkový archiv)

Navštívené instituce: Spolkový archiv Koblenz (Bundesarchiv Koblenz), Hlavní zemský archiv Koblenz (Landeshauptarchiv Koblenz).

ČÁST ODBORNÁ:

Cílem pracovní cesty bylo seznámit se se způsoby archivního zpracování dokumentů, které jsou uloženy v Spolkovém archivu Koblenz (Bundesarchiv Koblenz) a v Hlavním zemském archivu Koblenz (Landeshauptarchiv Koblenz) a vypovídají o hospodářské obnově v západních oblastech Německa v období bezprostředně navazujícím na 2. světovou válku (1945–1953), a posoudit jejich možné obsahové vytěžení. Sledovaným záměrem bylo porovnat způsoby archivního zpracování a výpovědní úroveň jak prezentace archivního zpracování, tak vlastních archiválií vzniklých na nejvyšší (ústřední) úrovni státní správy a na střední (zemské) a nižší (lokální) úrovni. Vzhledem k objemu tohoto druhu archivních dokumentů a jejich významu pro zkoumání moderních hospodářských dějin je totiž důležité stanovit pro badatelské užití proporčně nejvýhodnější úroveň prezentace uspořádání a obsahu archivní materie. Zároveň byly zkoumány způsoby elektronické prezentace daného uspořádání archiválií a postupy při vyhledávání požadovaných celků dokumentů v těchto elektronických databázích. Uvedená problematika byla probírána také při rozhovorech s Dr. Tobiasem Herrmannem ze Spolkového archivu, a s Dr. Eikem Alexanderem von Boetticherem z Hlavního zemského archivu Koblenz.

V zájmu podrobného seznámení s výhodami i nevýhodami používaných způsobů archivního zpracování dokumentů a jeho předkládání v digitální podobě v německých archivech ústřední úrovně a zemské úrovně byly zkoumány dokumenty uložené v následujících archivních fondech.

a) Spolkového archivu:

Z 6 (Zentralamt für Ernährung und Landwirtschaft in der britischen Zone und Verw. f. Ern. Landw. u. Forsten des Vereinigten Wirtschaftsgebiets),

Z 7 (Geschäftsstelle der Minister für Landwirtschaft und Ernährung in der französischen Zone – vormals Zentralausschuss für Ernährung in der französischen Zone),

Z 8 (Verwaltung für Wirtschaft des Vereinigten Wirtschaftsgebietes);

b) Hlavního zemského archivu Koblenz:

Staatskanzlei Rheinland-Pfalz

Staatskanzlei Rheinland-Pfalz, Pressearchiv (Zeitungsausschnittsammlung)

Porovnáním přehledu objednávaných archiválií a jejich registů v aplikacích Invenio a APERTUS s jejich skutečným obsahem se zjistilo, že vyhledávání pomocí aplikace Invenio (Spolkový archiv) a APERTUS (Hlavní zemský archiv Koblenz) přinese při zadání vhodných klíčových slov jak představu o uspořádání archiválií a vzájemné souvislosti provenienčně vzniklých souborů archiválií, tak o jejich vlastním obsahu. Zkoumány byly díky tomu archiválie vypovídající o správním vývoji na ústřední a střední (zemské) úrovni, archiválie s údaji o vývoji a změnách jednotlivých oborů hospodářských záležitostí: těžby a přidělu uhlí, obnovy průmyslové výroby spotřebního zboží i dopravních zařízení a investičních celků, zemědělské produkci, zásobování obyvatelstva potravinami i průmyslovým zbožím a rovněž archiválie o zapojení západoněmeckých oblastí do Marshallova plánu, a to jak stanovených podmínek pro ně, tak jeho výsledků.

Určitou potíž způsobuje ovšem to, že ani v aplikaci Invenio ani v aplikaci APERTUS nelze jednoduše a předem z postavení uživatele určit s vysokou přesností předpokládaný objem archiválií jím vybraných ke studiu, lze je jen nepřesně odhadnout, a to v zásadě jen na základě empirie.

Z hlediska obsahové výtěžnosti archiválií byly zjištěny značné podobnosti mezi ČSR (a zemí Českou) a západoněmeckými oblastmi Bizonie, Trizonie SRN (a nově utvořenou zemí Porýní-Falc) jak ohledně průmyslové výroby, zemědělské produkce a zásobování obyvatelstva potřebným zbožím v rámci přidělového systému, tak ohledně prezentace kroků správních orgánů veřejnosti, což je možno hodnotit jako velice zajímavé. Podstatným se jeví také zjištění, že i v rámci okupačního režimu existovaly rozdílné názory správních orgánů na centrální, zemské a místní úrovni na řešení mnoha hospodářských a zásobovacích problémů. Vzhledem k naprosto rozdílnému právně-politickému postavení uvedených územně-správních a státních celků si tato problematika zaslouží další zkoumání.